

انتخاب رشته دانش آموزان

امروزه دانش آموزان تا پایان دوران مدرسه با دنیای کار بیگانه‌اند و وقتی می‌خواهند پا به دنیای کار بگذارند، با مشکلات زیادی مواجه می‌شوند.

بسیاری از والدین می‌توانند به فرزندان خود در این زمینه کمک کنند. خصوصیات و پیشینه خانوادگی مستحکم می‌تواند موجب افزایش اعتماد به نفس آنها در امر انتخاب رشته تحصیلی شود. تشویق مداوم والدین با دستیابی به رشته تحصیلی دلخواه در دانش آموزان رابطه مثبت دارد. دانش آموزان پس از پایان دوره ابتدایی وارد مرحله یادگیری تعلیمات عمومی می‌شوند. در این دوره آمادگی لازم برای انتخاب رشته و شغل را کسب می‌کنند. این انتخاب نقش سازنده‌ای در زندگی فردی و اجتماعی آنها ایفا خواهد کرد

دانش آموزان پس از فراگرفتن تعلیمات عمومی و مفاهیم اولیه، در جهت ادامه تحصیلات به رشته‌ها و گرایش‌های مختلف هدایت می‌شود. به همین علت اولین انتخاب رشته که در سال نهم متوسطه اتفاق می‌افتد از اهمیت بسزایی برخوردار است. به عبارت بهتر انتخاب رشته در دوره متوسطه مقدمه و زمینه‌ساز انتخاب رشته اصلی در دانشگاه است. این مطلب که در سال‌های آینده امکان تغییر رشته وجود نخواهد داشت، حساسیت این انتخاب را دوچندان می‌کند و لازم است که دانش آموزان با آگاهی و شناخت کامل از همه گزینه‌های مربوط به انتخاب رشته، رشته تحصیلی خود را برای سال‌های آینده تعیین کنند. نتایج یک نظرسنجی نشان می‌دهد که ۳۵ درصد دانش آموزان دوره متوسطه معتقد هستند که در انتخاب رشته خود مرتکب اشتباه شده‌اند. اگر اطلاع‌رسانی درست و صحیح در این خصوص انجام شود، میزان اشتباه و خطا در انتخاب رشته به شدت کاهش خواهد یافت.

عوامل متعددی در انتخاب صحیح و آگاهانه دانش آموزان نقش دارند که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

توانایی ذهنی و استعداد تحصیلی

داشتن نمرات درخشان در یک درس، ملاک مطمئنی برای وجود استعداد در آن زمینه نیست و امکان دارد عوامل دیگری در آن پیشرفت موثر بوده باشد. آزمون‌های بسیاری برای سنجش قابلیت‌های یادگیری فرد به کار می‌رود. از جمله آن‌ها می‌توان به آزمون رغبت سنج شغلی شخصیتی هالند اشاره کرد که برای سنجش استعدادها و توانایی‌های نوجوانان و جوانان به کار می‌رود. این تست جهت تحلیل یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های دانش آموزان در دوران تحصیل خود که انتخاب رشته آن‌ها می‌باشد، مورد استفاده قرار می‌گیرد، لذا در این آزمون تلاش بر آن بوده است

در جدول زیر این تیپ‌های شخصیتی، ویژگی آن‌ها و نمونه‌ای از مشاغل مناسب با این تیپ‌ها نشان داده شده است.

باید توجه داشت که آزمون تنها ملاک برای تعیین راه آینده شخص نمی‌تواند باشد. دانش‌آموزان با شناختی که از توانایی‌های خود به‌دست می‌آورند می‌توانند در رشته متناسب با شرایط خود وارد شوند.

نوع شخصیت	ویژگی‌های شخصیت	شغل مناسب
واقع‌گرا: انجام کارهایی که به مهارت و قدرت بدنی، هماهنگی نیاز دارد و...	خوددار-انعطاف‌ناپذیر- سازگار-مرد عمل- واقع‌بین	مهندسی مکانیک، مهندسی ماشین‌آلات سنگین، خلبان، تکنسین (در هر رشته‌ای)، تعمیرات و تاسیسات (در هر رشته‌ای) و...
جستجوگر: انجام کارهایی که به فکر کردن، سازماندهی و درک موضوع نیاز دارد و...	تحلیل‌گر- کنجکاو- مستقل	اقتصاددان، زیست‌شناس، ریاضی‌دان، شیمی‌دان، پزشک، جراح، دندانپزشک و...
اجتماعی: انجام کارهایی که از طریق آنها به دیگران کمک رساند	خونگرم- دوستانه- صمیمی	مددکار اجتماعی، روانشناس، معلم، مدیر مدرسه، مربی تربیتی، جامعه‌شناس، مربی الهیات و علوم دینی و...
قراردادی: کارهایی انجام می‌دهند که مستلزم اجرای قوانین، بدون ابهام و منظم باشد، به فعالیت‌های جسمانی علاقه چندانی ندارند و...	مرد عمل- انعطاف‌ناپذیر- بدون قدرت تخیل	حسابدار، متصدی بانک، مسئول بایگانی، کارشناس امور اداری، کارشناس امور گمرکی، کارشناس و مشاور مالیاتی
متهور (کارآفرین): انجام کارهایی که مبهم و نامنظم بوده و برای انجام آن باید دارای ابتکار عمل و خلاقیت بود و...	اعتماد به نفس- جاه طلب- پرنرزی- سلطه جو	وکالت، مدیریت بازرگانی، بازاریابی، مدیریت هتل و رستوران و...
هنری: انجام کارهایی که بعد کلامی داشته تا از آن طریق بتوانند با قدرت بیان خود، دیگران را تحت تاثیر قرار دهند و...	خیال پرداز- درهم ریخته- احساساتی- پرحرف	نقاش- موسیقی‌دان، فیلم‌نامه‌نویس، طراح تبلیغات، مهندسی معماری، بازیگر، خوشنویس، شاعر و...

علاق و رغبت‌های تحصیلی و حرفه‌ای

رغبت‌ها و توانایی‌ها امور جدا از هم نیستند برای سنجش رغبت‌ها از آزمون‌های رغبت‌سنج می‌توان کمک گرفت. پرسش از دانش‌آموزان در امور مورد علاقه‌شان، تجزیه و تحلیل فعالیت‌ها و سرگرمی‌های آنان می‌تواند رغبت ایشان را مشخص کند.

عوامل خانوادگی

انتخاب رشته دانش‌آموز باید با در نظر گرفتن مشکلات، محدودیت‌ها و یا امکانات خانواده صورت گیرد.

ویژگی‌های شخصیتی

هر شخصی با نوع شخصیتی که دارد، امکان موفقیت در رشته تحصیلی یا شغلی را خواهد داشت که احتمالاً فرد دیگر نمی‌تواند آن را کسب کند. بعضی مشاغل احتیاج به صبر و بردباری و برخی دیگر نیاز به قدرت روحی و مقابله دارد. در بسیاری از مشاغل موفقیت فرد بستگی به خلق و خوی او دارد.

معلومات و مهارت

داشتن اطلاعات و معلومات در خصوص یک شغل، امکان به‌دست آوردن آن و انتخاب صحیح را افزایش می‌دهد. افراد موفق در یک رشته تحصیلی و افرادی که مرتبط با آن رشته مشغول به کار هستند، منابع خوبی برای به‌دست آوردن اطلاعات در آن رشته و شغل محسوب می‌شوند.

جنسیت و شرایط بدنی

توجه به این امر که بعضی مشاغل نسبت بیشتری از یک جنس را به خود اختصاص می‌دهند، مهم می‌باشد. همچنین سلامت بدنی از عوامل موثر در انتخاب شغل به حساب می‌آید.

اجتماع - اقتصاد و شرایط اقلیمی

به علت نوسان در نیازهای اجتماعی و اقتصادی هر جامعه بنا بر مقتضیات زمان، پیشرفت‌ها و شکست‌های اقتصادی، بازار حرفه‌ها و مشاغل گاه نیاز به برخی مشاغل زیاد می‌شود و زمانی این نیاز برطرف می‌شود. این امر در انتخاب رشته در بازه زمانی مشخص مهم است که در نظر گرفته شود. محل زندگی از قبیل زندگی شهری و روستایی، شرایط آب و هوایی محیط، صنعتی، تجاری یا کشاورزی بودن منطقه و عوامل دیگری که به شرایط جغرافیایی منطقه زندگی فرد مربوط می‌شود، می‌تواند در انتخاب رشته تحصیلی و در نهایت انتخاب شغل فرد موثر باشد.

شرایط احراز شغل

تنوع و گستردگی مشاغل موجب گردیده که شغل‌ها را به شیوه‌های مختلف طبقه‌بندی کنند. هر یک از مشاغل ویژگی‌ها و شرایط منحصر به فرد خود را دارا می‌باشد. موسسات دولتی و وزارتخانه‌ها باید اطلاعات حرفه‌ای و شرایط داشتن آن حرفه را منتشر کنند. مطالعه این مطالب می‌تواند به انتخاب افراد کمک کند.

جهت هدایت و حمایت فرزندان در خصوص انتخاب صحیح رشته تحصیلی می‌توانید آن‌ها را به مشاوران و افرادی که در این زمینه تخصص دارند ارجاع دهید و اطلاعات لازم را با کمک آن‌ها کسب نمایید. اطلاعاتی که دانش‌آموزان فارغ‌التحصیل دوره متوسطه اول برای انتخاب رشته و شغل آینده نیاز دارند تا مشاوران در اختیار آن‌ها قرار دهند عبارتند از:

- آگاهی از رشته‌های تحصیلی دوره متوسطه دوم و امکان ادامه تحصیل، ضوابط ورود به دوره، برنامه دروس
- آگاهی از نظام آموزش متوسطه دوم
- اطلاع از نحوه تغییر رشته و شاخه
- ارتباط رشته‌های تحصیلی با رشته‌های مورد نظر دانشگاهی و مشاغل انتخابی
- بازار کار مشاغل و حرفه‌ها و پیش‌بینی وضعیت آن‌ها در آینده، وضعیت درآمد، مزایا، امکان ترفیع و مشکلات شغلی
- آشنایی با مسائل کنکور، دوره‌های پیش‌دانشگاهی و کاردانی‌های پیوسته
- امکان ادامه تحصیل در روستا، شهر، استان، پایتخت و یا کشور دیگر
- شناخت دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و اطلاع از شهریه‌های دریافتی در مراکز غیرانتفاعی
- توجه به وضعیت خدمت نظام وظیفه، شرایط و ضوابط آن
- توجه به آگهی‌های استخدامی در جراید، شرایط استخدام، ضوابط ورود به شغل، امتحانات ورودی و مصاحبه

